Hitra kommune

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2026/4441-13

Saksbehandler: Emil Melting

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Hitra formannskap 26

Kommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030

Kommunedirektørens innstilling

Hitra formannskap vedtar å legge ut forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-2030, herunder betalingssatser og gebyrregulativ for 2027 for Hitra kommune til offentlig ettersyn i perioden 11.11.-25.11.2026. Frist for høringsinnspill er innen den 25.11.2026.

Høringsforslaget innebærer drifts- og investeringsbudsjett slik det fremgår i Framsikt.

- Bevilgningsoversikt drift og investering og økonomisk oversikt drift.
- Årlig utvikling i gjeld i planperioden.

Kommunalområdenes rammer fastsettes i henhold til bevilgningsoversikt drift og rammetildelingen er netto driftsrammer.

1. Betalingssatser og gebyrer

Gebyrer økes i takt med Stortingets fastsatte satser eller med deflator 3,8% (ordinær pris og lønnsvekst).

Det vises for øvrig til enkeltsaker for detaljert oversikt over gebyrregulativ der også statlige satser er med. Husleie økes i henhold til konsumprisindeksen.

Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester er lagt til grunn ved fastsettelse av avgifter/gebyrer for vann, avløp, feiing, plan- og byggesaksbehandling og kart/oppmåling.

Vanngebyret foreslås holdes uendret:

Abonnementsgebyret settes til kr 3.181,18 eks. mva.

Forbruksgebyret settes til kr 19,87 eks. mva. pr. m3

Øvrig gebyr (tilknytningsgebyr, tilleggsgebyr, tilsyn og kontroll samt vannmålerleie) innenfor vann økes også med 3,8 %, som er den generelle lønns- og prisveksten (deflator).

Avløpsgebyret foreslås økt med 5 %:

Abonnementsgebyret, økes fra kr 2.410,40 eks. mva. til kr 2.530,92 eks. mva.

Forbruksgebyret, økes fra kr 12,66 eks. mva. pr. m3 til kr 13,29 eks. mva. pr. m3.

Øvrig gebyr (tilknytningsgebyr, tilleggsgebyr m.m.) innenfor avløp økes med deflator 3,8 %. Unntaket er slamgebyrer som foreslås økt med 6,3 til 7,8 %.

Feiegebyret bygger på ny lokal forskrift som ble vedtatt i 2026, og trer i kraft fra og med 01.01.2027. Nivået på feiergebyret vil differensieres etter behov for feiing og tilsyn ved den enkelte bruksenhet. Normalgebyret (bolig, hvert 4. år) foreslås satt til kr 652 pr. år.

Renovasjonsgebyr ReMidt IKS for 2027 fastsettes til:

Renovasjon husholdninger: kr 4825 eks. mva. (økes med 2 % fra kr 4730 i 2026)

Renovasjon fritidshus (Servicegrad2): kr 1850 eks. mva. (økes med 1,6 % fra kr 1.820 i 2026)

Slamgebyr:

- Oppmøtepris kr 1058 per anlegg, eks. mva. (O) (økes med 6,4 % fra kr 994 per anlegg i 2026)
- Tømming og behandling fra slamavskiller kr 573 per m3, eks. mva. (P1) (økes med 6,3 % fra kr 539 i 2026)
- Tømming og behandling fra tett tank kr 511 per m3, eks. mva. (P2) (økes med 7,8 % fra kr 474 i 2026)
- Tømming og behandling fra minirenseanlegg kr 511 per m3, eks. mva. (P2) (økes med 7,8 % fra kr 474 i 2026)

Plan- og byggesaksbehandling og kart/oppmåling; gebyrsatser foreslås i hovedsak økt med deflator 3,8 %, men det er noen nye gebyrer samt enkelte gebyrer som økes utover deflator *(se vedlegg).*

Forslag til nye gebyrer fra 2027:

- Gebyr for ambulerende skjenkebevilling (kr 470)
- Gebyr for utkjøring og innhenting av korttidshjelpemidler (kr 250)
- Nye gebyrer innen byggesaksbehandling, blant annet gebyr for dialog per telefon/e-post (kr 1400) og gebyr for papirbaserte søknader (kr 1500).
- Nye gebyrer innen utslipp, forurensning og miljøforvaltning (kr 500 - kr 25 000)
- Ny gebyrstruktur for feiing og tilsyn med differensierte satser etter intervall og bygningstype

Kultur og idrett:

- Gebyrer innen kulturskolen justeres med deflator 3,8 %.
- Gebyrer innen bibliotek holdes uendret
- Gebyrer innen kino økes utover deflator *(se vedlegg)*
- Gebyrer innen svømmehallen økes utover deflator *(se vedlegg)*

2. Skatt

a) I medhold av eiendomsskattelovens §§2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2027:

Bare på kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum, jfr. eiendomsskattelovens §3 bokstav c). Utskrivningsalternativet omfatter også flytende oppdrettsanlegg i sjø, jfr. Eiendomsskattelovens § 4 tredje ledd.
Eiendomsskattesatsen settes til 7 promille.

Eiendomsskatten skal betales i to terminer. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte skattevedtekter.

b) Skattøret fastsettes til 13,40 % i henhold til Regjeringens forslag til Statsbudsjett.

c) Skatteanslaget fastsettes til kr 233 490 000 for 2027.

d) Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede grunnlaget for utvidelse av eiendomsskatten til også å gjelde bolig-, fritids- og næringseiendommer fra 2028.
Det fremmes egen sak for kommunestyret innen 1. halvår 2027 med forslag til prinsipper, vedtekter, framdriftsplan og videre prosess.

3. Renter/lån

Kommunestyret godkjenner en låneramme for 2027 på inntil kr 53.580.000, jfr. bevilgningsoversikt investering.
Det beregnes et gjennomsnittlig rentenivå i 2027 på 5,1%.

Lån opptas når kommunedirektøren finner det nødvendig i forhold til prosjektenes utvikling og kommunens likviditet, jfr. økonomireglementet.

Startlån tas opp med kr 20 mill. i 2027. Eventuelle økninger i startlån i løpet av året tas opp som egen sak i kommunestyret.

4. Lønns- og prisvekst
I budsjettet for 2027 er det beregnet en pris- og lønnsvekst på kommunalområdene med 3,8%, som er i tråd med beregnet deflator i statsbudsjettet.

5. Kontrollutvalgets forslag til budsjett er innarbeidet i fremlagte handlings- og økonomiplan.

6. Hitra Storkjøkken KF sine rammer vedtas i henhold til Storkjøkkenets forslag til årsbudsjett 2027/Økonomiplan 2027-2030. Priser er innarbeidet i kommunens forslag til gebyrregulativ.

7. Det foretas en reduksjon i driftstilskuddet til Hitra kirkelige fellesråd fra 2026 til 2027, fra kr 3 808 855 til kr 1 749 601. Dette med bakgrunn i overføring av gravplassmyndighet til Hitra

kommune fra 01.01.2027. Foreslått beløp er en deflatorjustering (3,8 %) av beløpet som ble gitt til annen kirkelig virksomhet for 2026 (kr 1 685 550).

8. Omstilling og tilpasning av driftsnivå

Det legges inn et samlet omstillingskrav på minimum 15 millioner kroner i 2027. Kommunedirektøren gis fullmakt til å konkretisere og gjennomføre nødvendige tiltak innenfor vedtatte budsjettrammer.

9. Investeringsprogram 2027-2030

Investeringsprogrammet vedtas slik det fremgår av handlings- og økonomiplanen.
Prosjektene ny demensavdeling og ny barnehage Fillan utsettes og innarbeides ikke innenfor planperioden 2027-2030.
Kommunedirektøren bes komme tilbake med ny vurdering av prosjektene når kommunens økonomiske bæreevne tilsier dette.

10. Formannskapet og utvalgene gis fullmakt til å omdisponere innenfor utgiftsrammene for det enkelte rammeområde i henhold til vedtatte økonomireglement.

Beathe Sandvik Meland
Konst. Kommunedirektør

Emil Melting
Økonomisjef

Dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke underskrift

Vedlegg:

1 Hitra Storkjøkken - Forslag til årsbudsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030
2 ReMidt - Forslag til gebyrsatser 2027
3 Kontrollutvalget og Revisjon - Forslag til budsjett 2027 med økonomiplan 2027 -2030
4 Hitra kirkelig fellesråd - Vedtak i rådet + budsjettforslag fra kirkeverge
5 Kommunelområde Samfunn - Selvkostberegning VAR og feiing
6 Kommunalområde Samfunn - Selvkostberegning PLM 2027
7 Gebyrregulativ 2027 - Oversikt nye gebyrer og økninger utover KPI
8 Gebyrsatser 2027 - Familie med to barn - konsekvens av foreslåtte betalingssatser
9 Gebyrsammenligning PLM med nabokommuner
10 Gebyrsammenligning kommunale avgifter med nabokommuner
11 Tilskuddsoversikt kultur og idrett 2026-2027
12 Hitra Kino - Notat vedrørende forslag til kinobillettpriser fra 2027
13 Hitrahallen - Forslag til nye priser for bruk av Hitra Svømmehall
14 Eiendomsskatt næring, boliger og fritidsboliger - Estimert inntektspotensial
15 Notat - Ny demensavdeling
16 Notat - Ny barnehage i Fillan
17 Nye Sandstad brannstasjon - Tilleggsbevilgning
18 Orkland Brann og redning - Innspill investeringer Hitra 2027-2030
19 Fondsoversikt - Ubundne drifts- og investeringsfond (forslag til prioriteringer ved saldering)
20 Fond - Oversikt over politiske vedtak 2026
21 Søknad fra Aunøyas Venner - Kompakttraktor
22 Søknad om støtte til Marenspelet 2027
23 Kommunalområde Samfunn - Tiltak som ikke er innarbeidet i budsjett 2027
24 Vedlikeholds- og oppgraderingsbehov kommunale bygg - Presentasjon til FSK
25 Utfordringsbilde 2027-2030 (Presentasjon FSK 20.10)

Sammendrag

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til handlings- og økonomiplan 2027-2030 og årsbudsjett for 2027. Dette er førstegangsbehandling av HØP, og formannskapet skal ta stilling til om kommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2027-30 og budsjett 2027 skal legges ut på høring.

Forslaget er utarbeidet i en situasjon hvor kommunen står overfor betydelige økonomiske utfordringer. Utviklingen de siste årene har vært preget av høy investeringsaktivitet, sterk vekst i lånegjelden, økte rente- og avdragskostnader og redusert utvikling i disposisjonsfondet. Samtidig forventes fortsatt vekst i tjenestebehovet innen flere områder av kommunens virksomhet.

Kommunedirektøren vurderer at dagens driftsnivå ikke er økonomisk bærekraftig over tid uten ytterligere tiltak.

Handlings- og økonomiplanen bygger derfor på tre foreslåtte hovedgrep:

- styrking av inntektsgrunnlaget gjennom innføring av eiendomsskatt
- tilpasning av driftsnivået gjennom et omstillingskrav på minimum 15 mill. kroner i 2027
- redusert investeringsnivå gjennom utsettelse av enkelte større investeringer, herunder ny demensavdeling og ny barnehage i Fillan

Forslaget innebærer krevende prioriteringer, men vurderes som nødvendig for å gjenvinne økonomisk handlingsrom, gjenoppbygge disposisjonsfondet og redusere kommunens økonomiske risiko.

Bakgrunn for saken

I henhold til kommunelovens kapittel 14 skal kommunestyret vedta handlings- og økonomiplan og årsbudsjett før årsskiftet. Handlings- og økonomiplanen skal være realistisk, samordnet og vise hvordan kommunen skal forvalte sine ressurser og utvikle sitt tjenestetilbud innenfor tilgjengelige økonomiske rammer.

Handlings- og økonomiplanen er kommunens viktigste styringsdokument og danner grunnlaget for prioritering av ressurser, investeringer og utviklingstiltak i planperioden.

Forslaget bygger på:

- Kommuneplanens samfunnsdel
- vedtatt handlings- og økonomiplan 2026-2029
- forslag til statsbudsjett 2027
- oppdaterte økonomiske prognoser
- utviklingen i kommunens regnskap og fondsreserver
- vedtatte finansielle måltall og handlingsregler.

For høsten 2026 legges det opp til følgende tidslinje for politisk behandling av handlings- og økonomiplan 2027-2030:

10.11	1.gangsbehandling Hitra FSK
11.11-25.11	Høringsperiode (med behandling i utvalg og råd)
03.12	2.gangsbehandling Hitra FSK
10.12	Endelig behandling/sluttbehandling Hitra KST

Saksopplysninger
Handlings- og økonomiplan 2027-2030 («HØP2027-2030») samt årsbudsjett 2027 er, som tidligere år, utarbeidet gjennom det digitale budsjettverktøyet Framsikt. Lenke til Handlings- og økonomiplan 2027-2030 finner dere her:

Handlings- og økonomiplan 2027-2030

Det er foretatt en omstrukturering av Handlings- og økonomiplanen i Framsikt. Det er blant annet tydeliggjort i større grad sammenhengen mellom de overordnede målene i kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanen. Hovedbudskapet for økonomiplanen er uansett at den økonomiske situasjonen er kritisk og at vi er helt nødt til å foreta ytterligere omstilling og tilpasning for på sikt å oppnå bærekraftig kommuneøkonomi.

God økonomistyring av kommunen er selve fundamentet for at vi skal kunne utvikle hittersamfunnet og produsere forutsigbare, gode og effektive tjenester. God økonomistyring er helt avgjørende for å sikre handlingsrom både på kort og lang sikt, og økonomistyring foregår kontinuerlig. Handlings- og økonomiplanen skal legge grunnlaget for omfanget av ressursbruk, effektiv utnyttelse av ressursene, stabile og forutsigbare ressursrammer og raskere tilpasning av ressursbruken når rammevilkårene endres. I denne sammenhengen forstås ressursbruk som forholdet til både økonomiske-, menneskelige-, materielle og infrastrukturelle- og tjenestemessige ressurser. Kort sagt er ressursbruk fordeling og anvendelse av kommunens tilgjengelige midler og kapasitet.

Budsjettet vedtas for ett år om gangen, mens handlings- og økonomiplanen gjelder for fire år. Denne viser hvordan midlene skal disponeres for den kommende fireårsperioden. Både budsjettet og handlings- og økonomiplanen skal gi realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver for Hitra kommunene sin virksomhet.

Handlings- og økonomiplanen skal gi informasjon om økonomiske rammebetingelser og forutsetninger, økonomisk utvikling i planperioden, planlagte investeringer, fokusområder og prioritering/tildeling av ressurser på de ulike tjenesteområdene.

Budsjettet og handlings- og økonomiplanen skal understøtte satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel; Et attraktivt Hitra som bosted, næringskommune, destinasjon og som organisasjon – godt oppsummert i visjonen *Hitra når du vil*!

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal fungere som et styringsinstrument for kommunens løpende virksomhet gjennom konkrete tiltak for områdene. Handlingsdelen konkretiserer kommuneplanen og gir grunnlag for kommunens prioriteringer, planlegging og samarbeidsoppgaver, innenfor de gitte økonomiske rammer.

Tiltakene i handlingsdelen følges opp gjennom midler i økonomiplanen, og økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen. Økonomiplanen revideres årlig for å fange opp nye eller endrede behov og forutsetninger.

Utgangspunktet for arbeidet med budsjett 2027 og handlings- og økonomiplan for 2027-2030, er de overordnede styringsmålene og planene (særskilt kommuneplanens samfunnsdel), Statsbudsjett 2027 samt gjeldende handlings- og økonomiplan (2026-2029). Kommunedirektøren presenterte de overordnede økonomiske rammebetingelsene samt utfordingsbilde, mulighetene og anbefalte prioriteringer til formannskap og utvalgslederne den 20.oktober. Presentasjonen ligger vedlagt på denne saken.

Kommunens økonomiske situasjon

Kommunens økonomiske utvikling de siste årene viser at handlingsrommet gradvis har blitt redusert.

Bakgrunnen er særlig:

- betydelig investeringsaktivitet
- høy lånegjeld
- økte finansutgifter som følge av investeringsvolum og rentenivå
- sterk kostnadsvekst
- reduksjon i disposisjonsfondet
- økende demografisk press innen helse- og omsorgstjenestene.

Rentebærende gjeld er nå på et nivå som gjør kommunen særlig sårbar for renteendringer. Samtidig er disposisjonsfondet betydelig redusert sammenlignet med tidligere år. Kommunedirektøren vurderer derfor at det ikke lenger er forsvarlig å videreføre dagens aktivitetsnivå uten ytterligere tilpasninger.

Status handlingsregler

Året 2027 vil på mange måter være det mest kritiske året med tanker på kommunens økonomi. Beregnede tall viser at disposisjonsfondet vil være på et absolutt minimumsnivå etter saldering av årsbudsjettet. Status handlingsregler for 2027 er vist i tabellen under:

I hele tusen	Regnskap 2025	BUDSJETT 2026	B2027
Frie inntekter	513 018	588 724	581 300
Renter og avdrag ekskl. VAR	80 900	98 333	91 402
Renter og avdrag ekskl. VAR i % av frie inntekter	15,8%	16,7%	15,7%
Sum driftsinntekter i kr.	731 629	805 857	781 373
Sum driftsinntekter i kr. ekskl. VAR	679 749	767 139	730 296
Netto driftsresultat i kr. ekskl. VAR	-73 638	-6 443	-41 175
Netto Driftsresultat i % av driftsinntekter, ekskl. VAR	-10,8%	-0,8%	-5,6%
Totale Disposisjonsfond i kr.	51 739	44 845	4 856
Totale Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	7,1%	5,6%	0,6%
Langsiktig gjeld	1 500 185	1 555 317	1 535 849
av dette: "gjeld som belaster driftsregnskapet"	676 272	779 000	775 703
Gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter	99,5%	96,7%	106,2%

Disposisjonsfondet ved utgangen av 2027 er beregnet til kun 0,6% av driftsinntektene, og at reservene viser knapt 5 millioner igjen etter saldering av budsjettert negativt netto driftsresultat. Dette er kritisk, og forutsetningene for dette resultatet bygger på følgende:

- mindreforbruk i drift i 2026 ut fra prognose på kr 10 mill.
- havbruksfondsinntektene i 2026 reduseres fra budsjettert kr 80 mill. til kr 73. mill. og i 2027 redusert fra opprinnelig budsjettert kr 40,1 mill. til kr 30 mill. (usikkert!)
- nedtrekk i organisasjonen fra 2027 med kr 15 mill.
- redusert låneopptak; kr 35,2 mill. ordinært lån, kr 18,4 mill. til VAR og kr 20 mill. i startlån.
- beregnet gjennomsnittsrente, 5,1%. (usikkert!)

For hele økonomiplanperioden får vi følgende tall for handlingsreglene:

Utvikling i nominelle kroner og økonomiske indikatorer. BEREGNING uten VAR		Revidert HØP 26-29	HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2028-2030				Gj.-snitt	Vedtatt handlingsregler	
I hele tusen	Regnskap 2025	BUDSJETT 2026	B2027	B2028	B2029	B2030	2027-2030		
Frie inntekter	513 018	588 724	581 300	650 280	664 763	726 949	655 823		
Renter og avdrag ekskl. VAR	80 900	98 333	91 402	88 492	86 135	83 838	87 467		
Renter og avdrag ekskl. VAR i % av frie inntekter	15,8%	16,7%	15,7%	13,6%	13,0%	11,5%	13,3%	<=	10,0%
Sum driftsinntekter i kr.	731 629	805 857	781 373	851 671	866 173	928 851	857 017		
Sum driftsinntekter i kr. ekskl. VAR	679 749	767 139	730 296	799 537	814 340	876 646	805 205		
Netto driftsresultat i kr. ekskl. VAR	-73 638	-6 443	-41 175	5 827	-7 516	28 958	-3 477		
Netto Driftsresultat i % av driftsinntekter, ekskl. VAR	-10,8%	-0,8%	-5,6%	0,7%	-0,9%	3,3%	-0,4%	>=	1,0%
Totale Disposisjonsfond i kr.	51 739	44 845	4 856	11 355	4 498	34 112			
Totale Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	7,1%	5,6%	0,6%	1,3%	0,5%	3,7%		>=	15,0%
Langsiktig gjeld	1 500 185	1 555 317	1 535 849	1 531 943	1 532 527	1 526 914	1 531 808		
av dette: "gjeld som belaster driftsregnskapet"	676 272	779 000	775 703	757 896	732 671	728 198	748 617		
Gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter	99,5%	96,7%	106,2%	94,8%	90,0%	83,1%	93,0%	<=	75,0%

Disposisjonsfondet ved utgangen av 2030 er beregnet til 3,7% av driftsinntektene.
Forutsetningene for dette resultatet ligger i tabellen nedenfor:

Forutsetninger	2026	2027	2028	2029	2030
Mindreforbruk	-10 000 000				
Havbrukfondsinntekt	-73 000 000	-30 000 000	-50 000 000	-30 000 000	-50 000 000
Inntekt produksjonsavgift landb.vindkraft		-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000
Skrinnlegger Bofellesskap demente og ny barnehage, 90,6 mill i 2027					
- redusert renter og avdrag			5 432 759	5 373 002	5 311 751
Rente		5,10 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
Nedtrekk i 2027 med virkning hele perioden		-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Innføring av eiendomsskatt på boliger/fritidsboliger og næring (merinntekt)		2 000 000	-22 519 500	-30 039 000	-37 558 500
Nye Hitra Vind 1 (eiendomsskatt)					-5 500 000
Låneopptak til ordinær drift og VAR (VAR: kr 18,4 mill. i 2027)		*53 580 000*	*33 640 000*	*38 260 000*	*32 340 000*
Avdrag		*49 810 962*	*48 424 495*	*47 669 345*	*47 061 305*
Saldo disposisjonsfond	44 845 000	4 856 000	11 355 000	4 498 000	34 112 000

Kommunedirektøren har videre forsøkt å sette opp ulike scenarier. Disse viser hvor sårbart dette er fremover:

Scenarie 1: Havbruksfondsinntekten i 2026 blir på kr 63 mill.

Forutsetninger	2026	2027	2028	2029	2030
Mindreforbruk	-10 000 000				
Havbrukfondsinntekt	-63 000 000	-30 000 000	-50 000 000	-30 000 000	-50 000 000
Inntekt produksjonsavgift landb.vindkraft		-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000
Skrinnlegger Bofellesskap demente og ny barnehage, 90,6 mill i 2027					
- redusert renter og avdrag			5 432 759	5 373 002	5 311 751
Rente		5,10 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
Nedtrekk i 2027 med virkning hele perioden		-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Innføring av eiendomsskatt på boliger/fritidsboliger og næring (merinntekt)		2 000 000	-22 519 500	-30 039 000	-37 558 500
Nye Hitra Vind 1 (eiendomsskatt)					-5 500 000
Låneopptak til ordinær drift og VAR (VAR: kr 18,4 mill. i 2027)		*53 580 000*	*33 640 000*	*38 260 000*	*32 340 000*
Avdrag		*49 810 962*	*48 424 495*	*47 669 345*	*47 061 305*
Saldo disposisjonsfond	34 845 000	-5 144 000	1 355 000	-5 502 000	24 112 000

Resultat: *Det er ikke igjen noe disposisjonsfond i 2027, her markert som negativt – forplanter seg utover i hele perioden.*

Scenarie 2: Havbruksfondsinntektene i hele perioden 2027-2030 blir på kr 30 mill. hvert år:

Forutsetninger	2026	2027	2028	2029	2030
Mindreforbruk	-10 000 000				
Havbrukfondsinntekt	-73 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000
Inntekt produksjonsavgift landb.vindkraft		-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000
Skrinnlegger Bofellesskap demente og ny barnehage, 90,6 mill i 2027					
- redusert renter og avdrag			5 432 759	5 373 002	5 311 751
Rente		5,10 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
Nedtrekk i 2027 med virkning hele perioden		-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Innføring av eiendomsskatt på boliger/fritidsboliger og næring (merinntekt)		2 000 000	-22 519 500	-30 039 000	-37 558 500
Nye Hitra Vind 1 (eiendomsskatt)					-5 500 000
Låneopptak til ordinær drift og VAR (VAR: kr 18,4 mill. i 2027)		*53 580 000*	*33 640 000*	*38 260 000*	*32 340 000*
Avdrag		*49 810 962*	*48 424 495*	*47 669 345*	*47 061 305*
Saldo disposisjonsfond	44 845 000	4 856 000	-8 645 000	-15 502 000	14 112 000

***Resultat**: Det er ikke igjen noe disposisjonsfond i 2028, her markert som negativt – forplanter seg i hele perioden.*

Scenarie 3: Det innføres eiendomsskatt på boliger- og fritidsboliger og næringseiendom, med hhv. 1 promille hele perioden for boliger – og fritidsboliger og 7 promille på næringseiendom hele perioden:

Forutsetninger	2026	2027	2028	2029	2030
Mindreforbruk	-10 000 000				
Havbrukfondsinntekt	-73 000 000	-30 000 000	-50 000 000	-30 000 000	-50 000 000
Inntekt produksjonsavgift landb.vindkraft		-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000
Skrinnlegger Bofellesskap demente og ny barnehage, 90,6 mill i 2027					
- redusert renter og avdrag			5 432 759	5 373 002	5 311 751
Rente		5,10 %	5,00 %	5,00 %	5,00 %
Nedtrekk i 2027 med virkning hele perioden		-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Innføring av eiendomsskatt på boliger/fritidsboliger og næring (merinntekt)		2 000 000	-22 519 500	-22 519 500	-22 519 500
Nye Hitra Vind 1 (eiendomsskatt)					-5 500 000
Låneopptak til ordinær drift og VAR (VAR: kr 18,4 mill. i 2027)		*53 580 000*	*33 640 000*	*38 260 000*	*32 340 000*
Avdrag		*49 810 962*	*48 424 495*	*47 669 345*	*47 061 305*
Saldo disposisjonsfond	44 845 000	4 856 000	11 355 000	-3 021 500	19 073 000

***Resultat**: Det er ikke igjen noe disposisjonsfond i 2029, her markert som negativt – forplanter seg i hele perioden. Kan dekkes inn igjen i 2030.*

Økonomiplanen viser at kommunen har et svært begrenset økonomisk handlingsrom. Selv med betydelige innsparingstiltak er disposisjonsfondet på et kritisk lavt nivå, og scenarioanalysene viser at mindre negative avvik vil kunne tømme fondet i løpet av planperioden. Dette understreker behovet for å styrke kommunens langsiktige inntektsgrunnlag, redusere finansiell risiko og opprettholde stram prioritering av drift og investeringer i årene framover.

Omstillingsbehov

For å bringe økonomien tilbake på et bærekraftig nivå foreslås et omstillingskrav på minimum 15 mill. kroner i 2027 (litt avhengig av blant annet størrelse på årets havbruksfond, kan det være behov for ytterligere omstillingskrav).

Tiltaket er en videreføring og forsterkning av arbeidet som allerede er startet gjennom tidligere vedtatte nedtrekk (kr 22,8 mill. i 2026) og organisatoriske endringer.

Målet er at omstillingen skal gi:

- lavere kostnadsvekst
- bedre ressursutnyttelse
- mer effektiv organisering
- sterkere økonomisk bæreevne

Omstillingen skal så langt som mulig gjennomføres gjennom effektivisering, prioritering og endrede arbeidsformer, men det blir også helt nødvendig å se på struktur i vår tjenesteyting.

Det er foreløpig foreslått et nedtrekk med et «ostehøvel»-prinsipp. Dvs. at de største kommunalområdene må redusere driftsnivået mest. Beløpene er basert på kommunalområdenes nettorammer for 2027:

Nedtrekk i i 2027 - Forslag til fordeling							
		Nedtrekk:	kr 15 000 000,00	kr 20 000 000,00	kr 25 000 000,00	kr 30 000 000,00
Kommunalområde	**Ramme 2027**	**Andel av total**	**Nedtrekk 15 mill.**	**Nedtrekk 20 mill.**	**Nedtrekk 25 mill.**	**Nedtrekk 30 mill.**
Politikk	kr 8 511 428,00	1,61 %	kr 241 544	kr 322 058,35	kr 402 572,94	kr 483 087,53
Organisasjon	kr 119 148 791,00	22,54 %	kr 3 381 295	kr 4 508 393,14	kr 5 635 491,42	kr 6 762 589,70
Livsløp	kr 379 081 916,00	71,72 %	kr 10 757 874	kr 14 343 832,56	kr 17 929 790,70	kr 21 515 748,84
Samfunn	kr 4 734 220,00	0,90 %	kr 134 351	kr 179 135,05	kr 223 918,82	kr 268 702,58
Kultur og idrett	kr 17 087 980,00	3,23 %	kr 484 936	kr 646 580,89	kr 808 226,12	kr 969 871,34
SUM	**kr 528 564 335,00**	**100,00 %**	**kr 15 000 000,00**	**kr 20 000 000,00**	**kr 25 000 000,00**	**kr 30 000 000,00**

Hvilke tiltak hvert kommunalområde må utføre vil kommunedirektøren komme tilbake til. De ulike tiltakene skal forankres i organisasjonen gjennom HMS-utvalg, plasstillitsvalgte, plassverneombud, hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Det må også kartlegges risikofaktorer og vurderes hvilke konsekvenser hvert tiltak fører til. Omstillingsutvalget, som ble nedsatt i 2026, vil være et sentralt organ også i tiden fremover.

For at vi har skulle klart å komme i mål med 2027-budsjettet er det ikke alle tidligere tiltak som det er funnet plass til. For plan, landbruk og miljø (PLM) gjelder dette følgende:

- Deltakelse i Søndre Fosen vannområde/finansiering av interkommunal vannområdekoordinator
- kommunal tilskuddsordning for nydyrking av jordbruksareal.

Se vedlagte notat for årsaken til dette.

I det videre saksframlegget er det lagt inn opplysninger som anses som sentral i forslaget til Handlings- og økonomiplan 2027-2030. I dette kapittelet («Saksopplysninger») er det kort nevnt tiltaket og/eller problemstilling. Under kapittelet «Vurderinger» er det mer utfyllende opplysninger inkludert kommunedirektørens egne vurderinger og anbefalinger. Strukturen er derfor bygd opp slik at hvert enkelt tema er koblet sammen via bokstaver, både under saksopplysninger og vurderinger.

A. Eiendomsskatt

Kommunedirektøren har vurdert både utgiftsreduserende og inntektsøkende tiltak.

Selv med betydelige omstillingstiltak vurderes det som vanskelig å oppnå økonomisk bærekraft uten nye varige inntektskilder. Kommunedirektøren anbefaler også å redusere forventinger til utbetalinger gjennom Havbruksfondet de neste årene.

Det foreslås avsatt 2 mill. kroner i 2027 til utredning, taksering og forberedende arbeid knyttet til mulig innføring av eiendomsskatt fra 2028 på boliger, fritidsboliger og næringsbygg.

Foreløpige beregninger viser at eiendomsskatt på boliger, fritidsboliger og næringsbygg kan gi økte inntekter på om lag 22,5 mill. kroner første år og om lag 45,1 mill. kroner ved full innfasing. Sammen med eksisterende eiendomsskatt på kraftrelaterte anlegg og havbruksanlegg er samlet proveny beregnet til mellom 38,8 og 61,4 mill. kroner årlig.

B. Investeringsplan 2027-2030 - omdisponeringer

Det er behov for et redusert investeringsnivå enn tidligere planer har lagt opp til. Hensikten er å begrense videre vekst i lånegjelden og redusere framtidige finansutgifter.

Som en del av denne prioriteringen foreslås det at *ny demensavdeling/bofellesskap*, samt *ny barnehage i Fillan* utsettes til etter planperioden.

Samtidig foreslås det en tilleggsbevilgning til Nye Sandstad brannstasjon for å få gjennomført og sluttført prosjektet.

C. Forslag til gebyrer 2027

Kommunedirektøren foreslår enkelte gebyrjusteringer utover ordinær deflator (3,8 %) innen plan-, landbruk- og miljøområdet (PLM). Hensikten er å oppnå bedre samsvar mellom kommunens faktiske kostnader ved saksbehandling og gebyrinntektene fra tjenestene.

Kommunedirektøren legger til grunn at gebyrøkningene er nødvendige for å sikre at selvkostområdene finansieres i tråd med gjeldende regelverk, samtidig som brukerne fortsatt betaler en andel som står i rimelig forhold til kommunens faktiske kostnader ved tjenesteproduksjonen. Samlet bidrar endringene til å styrke kommunens inntektsgrunnlag og redusere behovet for finansiering gjennom frie inntekter.

Det foreslås også enkelte større gebyrøkninger innenfor kultur og idrett, eks. kino og svømmehall.

Fra 01.01.2027 overtar også Hitra kommune gravplassmyndigheten fra Hitra kirkelige fellesråd. I forbindelse med overtakelse av gravplassmyndighet innføres det derfor noen nye gebyrer i Hitra kommunes gebyrforslag.

D. Vedlikehold og oppgradering av kommunale bygg

Kommunedirektøren har gjennomgått vedlikeholds- og investeringsbehovene i kommunens bygningsmasse for perioden 2027-2031. Kartleggingen viser et samlet behov på om lag 24,9 mill. kroner, fordelt på 8,1 mill. kroner i investeringer og 16,9 mill. kroner i vedlikeholdstiltak.

E. Nye søknader om tilskudd

Det er kommet inn et par søknader om tilskudd som også må vurderes gjennom handlings- og økonomiplanen. Dette er:

- **Søknad fra Aunøyas venner om innkjøp av kompakttraktor.**
  Kompakttraktor skal benyttes til bruk ved drift og skjøtsel av Aunøya friluftsområde. Det søkes om et kommunalt tilskudd på 60 000 kroner til anskaffelse av en kompakttraktor med en samlet kostnad på om lag 124 000 kroner inkludert merverdiavgift.

- **Søknad om støtte til Marenspelet 2027**
  Kommunedirektøren har mottatt søknad om økonomisk støtte til gjennomføring av Marenspelet 2027. Det søkes om et kommunalt tilskudd på 240 000 kroner til produksjonen i 2027. Dette utgjør om lag en sjettedel av prosjektets samlede budsjett på 1,415 mill. kroner.

Disse søknadene er ikke inkludert i budsjettet for 2027 og må finansieres via fond. Se for øvrig eget delkapittel om dette under «vurdering».

Vurdering

Behov for økonomisk kursendring

Kommunedirektøren vurderer at kommunen står ved et viktig veivalg.

Dersom dagens struktur videreføres uten vesentlige tiltak, vil disposisjonsfondet fortsette å svekkes samtidig som høy gjeld og store finansutgifter begrenser handlingsrommet ytterligere. Kommunen vil da få redusert evne til å møte framtidige investeringer, demografiske endringer og uforutsette hendelser.

Omstillingskravet

Et nedtrekk på minimum 15 mill. kroner i 2027 vurderes som nødvendig for å oppnå balanse mellom inntekter og utgifter.

Kommunedirektøren legger til grunn at omstillingen skal skje gjennom:

- organisasjonsutvikling
- gevinstrealisering
- digitalisering
- effektivisering av arbeidsprosesser
- strengere prioritering av kommunens ressurser

Tiltaket er nødvendig for å styrke netto driftsresultat og bidra til oppbygging av fondsreserver.

Nærmere om foreslåtte tilskudd til Hitra kirkelige fellesråd i 2027.
Fra 01.01.2027 overtar Hitra kommune gravferdsmyndigheten fra Hitra kirkelige fellesråd etter endelig godkjenning fra Statsforvalteren i Vestfold. Budsjett for dette er innarbeidet som et eget ansvarsområde i kommunebudsjettet. Budsjettet omfatter både overføring av grunnlaget for tilskudd til gravplassforvaltningen og tilhørende driftsutgifter og inntekter (herunder gravfestavgifter). Endringen gir en tydeligere framstilling av ressursbruken på området og legger til rette for bedre økonomisk oppfølging. Området er organisatorisk innplassert under kommunalområde *Organisasjon* og virksomheten *Drift og renhold.*

Med bakgrunn i dette foretas det en reduksjon i driftstilskuddet til Hitra kirkelige fellesråd fra 2026 til 2027, fra kr 3 808 855 til kr 1 749 601. Foreslått beløp er en deflatorjustering (3,8 %) av beløpet som ble gitt til annen kirkelig virksomhet for 2026 (kr 1 685 550).

Kommunedirektøren mottok et forslag for budsjett 2027 og tilhørende økonomiplan 2027-30 fra Hitra sokn den 02.11. Budsjettforslaget som er oversendt er kirkevergens innstilling til Hitra sokns behandling av forslaget, og her foreslås det en sum på kr 2 750 000, dvs. kr 1 million mer enn det de fikk i fjor.

Differansen mellom deres forslag og kommunedirektørens foreløpige forslag skyldes bortfall av tjenesteytingsavtale (opprinnelig kr 270 000, nå KPI-justert til kr 427 116 fra 2015). I dette ligger det tjenester knyttet til regnskap, lønn, IT og kontorlokaler. I tillegg bes det om en generell økning i driftstilskuddet på kr 573 000 for blant annet å dekke inn strøm og utgifter til eksterne kontroller av

kirkebyggene i forbindelse med branntilsyn og grunnlag for forsikring.
Videre er det bedt om et investeringstilskudd på kr 595 000 fra Hitra kirkelige fellesråd. Disse midlene er tiltenkt brannvarslingsanlegg (Sandstad kirke) og varmestyring på alle kirker.

I medfølgende møteprotokoll fra behandling av saken i rådet, godkjenner imidlertid ikke Hitra kirkelige fellesråd kirkevergens budsjettforslag 2027 med tilhørende økonomiplan. Vedtakets punkt 2 sier følgende:

2. Hitra sokn godkjenner ikke fremlagte forslag til driftsbudsjett for økonomiplanperioden 2027 -2030, jf. Budsjettskjema 1A (vedlegg 1).

Hitra sokn fremmer budsjettforslag og ber om et driftstilskudd på 5.400.000 kroner fra Hitra kommune, og saken oversendes til kommunen for videre behandling og godkjennelse. Budsjettet er basert på dagens situasjon med de som er ansatt per dato. Eventuelle endringer kan komme når kommunen tar over gravplassmyndigheten fra 01.01.2027. Det tas forbehold om nødvendige justeringer og forhandlinger.

Imidlertid er de enig i forslaget om investeringstilskudd på kr 595 000:

3. Hitra sokn godkjenner fremlagte forslag til investeringsbudsjett for økonomiplanperioden 2027 – 2030, jf. Budsjettskjema 1B (vedlegg 2) Hitra sokn ber om et totalt investeringstilskudd på 595.000 kroner fra Hitra kommune i 2027, og saken oversendes til kommunen for videre behandling og godkjennelse.

Kommunedirektøren har foreløpig ikke hensyntatt noen av disse forslagene i sitt budsjettforslag til drift- og investeringstilskudd til Hitra kirkelige fellesråd for 2027. Dette må i så fall innarbeides før sluttbehandling av HØP2027-2030.

For øvrig kommer det også til formannskapets desembermøte en søknad fra Hitra kirkelige fellesråd om inndekning av merforbruket i drift fra regnskapsårene 2024 og 2025 på totalt kr 1 324 959. Dette vil i såfall bli behandlet som en separat sak da dette gjelder 2026.

Se for øvrig Hitra kirkelige fellesråd sin møteprotokoll og kirkevergens forslag til budsjett og økonomiplan 2027-30 som er vedlagt saken.

A) Eiendomsskatt: Utredning av eiendomsskatt på næringsbygg, boliger og fritidsboliger

Kommunedirektøren foreslår at det gjennomføres en utredning av å utvide eiendomsskatten som et mulig tiltak for å styrke kommunens inntektsgrunnlag. Eiendomsskatt er ett av få enkelttiltak som kan gi et vesentlig bidrag til å redusere kommunens økonomiske utfordringer.

Dersom eiendomsskatt på næringsbygg, boliger og fritidsboliger skal kunne innføres fra 2028, må nødvendige utredninger og forberedelser gjennomføres i løpet av 2027. Første halvår foreslås benyttet til å utarbeide vedtekter, retningslinjer og overordnede prinsipper for ordningen, slik at eventuelt takseringsarbeid kan starte i andre halvår.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at kommunestyret fatter et overordnet bestillingsvedtak som gir administrasjonen i oppdrag å fremme en egen prinsippsak. Saken skal blant annet avklare:

- *bruk av Skatteetatens formuesgrunnlag eller kommunal taksering for boliger,*
- *takseringsmodell for fritidsboliger,*

- *prinsipper for taksering av næringseiendom,*
- *behov for retaksering av eksisterende skatteobjekter,*
- *eventuelle bunnfradrag, fritak og avgrensninger i ordningen.*

I etterkant av prinsippsaken kan arbeidet starte med etablering av takstgrunnlag og nødvendig taksering av eiendommer, særlig næringseiendommer. Dersom kommunen velger ordinær taksering, vil sakkyndig nemnd få en sentral rolle i dette arbeidet.

Foreløpige beregninger viser at eiendomsskatt på boliger, fritidsboliger og næringseiendommer kan gi økte inntekter på om lag 22,5 mill. kroner første år. Ved full innfasing er inntektspotensialet beregnet til om lag 45,1 mill. kroner årlig. Sammen med eksisterende eiendomsskatt på vindkraftanlegg, energinett, gassrørledning og sjøbasert oppdrett innebærer dette et samlet proveny på mellom 38,8 og 61,4 mill. kroner per år. Tallene er usikre og bygger på foreløpige estimater.

Forslaget innebærer ikke et vedtak om å innføre eiendomsskatt. Utskriving av eiendomsskatt krever egne årlige vedtak i forbindelse med budsjettbehandlingen. Utredningsarbeidet vil derfor kun gi kommunestyret et beslutningsgrunnlag for senere å ta stilling til om eiendomsskatt skal innføres fra 2028, og hvordan ordningen eventuelt skal innrettes.

Kommunedirektøren har lagt inn estimert inntekt fra eiendomsskatt i forslaget til handlings- og økonomiplan 2028-2030.

Se vedlagte notat som estimerer inntektspotensialet knyttet til eiendomsskatt.

B) Investeringsplan 2027-2030 - Omdisponeringer

På bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon og de samlede økonomiske konsekvensene av noen enkeltprosjekter, vurderer kommunedirektøren at det ikke er økonomisk forsvarlig å gjennomføre utbyggingen på nåværende tidspunkt eller i planperioden 2027-2030. Det anbefales i stedet at prosjektene utsettes inntil kommunen har styrket sin økonomiske bæreevne og sitt finansielle handlingsrom. De prosjektene det gjelder er:

- **Ny demensavdeling (134 mill.) tas ut av investeringsplan 2027-2030.**

Kommunedirektøren vurderer at prosjektet er viktig og fortsatt aktuelt.

Prosjektet vil derimot kreve betydelige investeringer og ytterligere låneopptak i en periode der kommunen allerede har høy gjeldsbelastning. Oppdaterte kostnadsanslag, inkludert bygg, grunnarbeider, vegomlegging og erverv av eiendom, viser en samlet brutto investeringskostnad på om lag **kr 160 mill. kroner.** Når bygget tas i bruk, er de årlige merutgiftene til drift, bemanning, FDV og finans anslått til mellom **kr 16,5 mill. og kr 19 mill.**

Se også vedlagte notat om kommunedirektørens vurdering av prosjektet.

- **Ny barnehage i Fillan (30 mill.) tas ut av investeringsplan 2027-2030.**

Det var avsatt kr 30 millioner for bygging av ny barnehage i Fillan for å øke kapasiteten. Denne summen ble lagt inn for noen år siden, først og fremst for å synliggjøre et fremtidig behov. Faktisk kostnader for en ny barnehage vil derimot bli langt høyere; litt avhengig av størrelse og antall avdelinger og barn vil totalkostnader for dette bli et sted mellom **kr 60 og 120 millioner**. Dette inkluderer både byggekostnader, grunnarbeider, uteområder, inventar mm.
Den minste og rimeligste varianten vil da trolig øke det økonomiske driftsnivået med **kr 9-10**

millioner. Kommunedirektøren anbefaler derfor at prosjektet utsettes inntil videre, og at man heller ser på de løsninger man har i Fillan i dag.

Se også vedlagte notat om kommunedirektørens vurdering av prosjektet.

- **Tilleggsbevilgning Nye Sandstad brannstasjon (kr 13 500 000) legges inn i investeringsplan 2027-2030.**

Det er utført en ny anbudsrunde for ombygging til brannstasjon i deler av et tidligere næringsbygg på Sandstad (Kalvøya). Den nye anbudsrunden viser at den økonomiske rammen som er avsatt til formålet er altfor lav. Litt avhengig om man ønsker å gå for en fullverdig vaskehall (opsjon) eller utvendig vaskeplass, vil prosjektet kreve ytterligere kr 8-13 000 000 i tilleggsbevilgning for å bli realisert. Kommunedirektøren sin anbefaling er at vi bygger med en vaskehall, og da er behovet for en tilleggsbevilgning på **kr 13 500 000, hvorav kr 10 800 000 i økt låneopptak.** Dette er innarbeidet i investeringsplan 2027-2030.
Det er også mulig å redusere låneopptaket med kr 2,6 mill., ved bruk av et gammelt ubundet investeringsfond som ble ble opprettet i 2016 (se vedlagte fondsoversikt). Da vil økning i låneopptak blir kr 8,2 mill. i prosjektet.

Selv om vi står i en krevende økonomisk situasjon og må være særdeles forsiktig med å vedta nye investeringer, så ser ikke kommunedirektøren andre muligheter enn å anbefale at denne gjennomføres. Dagens brannstasjon for mannskapet på Sandstad er som kjent ikke i tilfredsstillende stand. Hvorvidt man skal gå for en løsning med vaskehall eller uten får være opp til folkevalgt nivå, men kommunedirektørens anbefaling er å bygge med vaskehall. Dette er basert på utfordringene knyttet til en åpen løsning som er beskrevet av brannsjefen i Orkland og mannskapene selv.

Se også vedlagte notat om prosjektet.

For øvrig er det også kommet en del andre investeringsinnspill fra Orkland brann og redning. Dette dreier seg i hovedsak om biler (tankbiler og mannskapsbiler). Kommunedirektøren anbefaler imidlertid at tilleggsbevilgning for ombygging brannstasjon ved Sandstad prioriteres nå og at det ikke prioriteres inn andre forslag på nåværende tidspunkt.
Investeringsinnspillene er imidlertid lagt ved som vedlegg til saken.

C) Forslag til gebyrer 2027

I hovedsak foreslås det en gebyrøkning i tråd med kommunal deflator (3,8 %). Det er likevel noen gebyrer som foreslås økt utover denne satsen. I tillegg foreslås det noe nye gebyrer.

C-1) Forslag til gebyrer PLM og VAR

Kommunedirektøren foreslår enkelte gebyrjusteringer utover ordinær prisvekst innen plan-, landbruk- og miljøområdet (PLM). Hensikten er å oppnå bedre samsvar mellom kommunens faktiske kostnader ved saksbehandling og gebyrinntektene fra tjenestene.

Det foreslås blant annet å innføre nye gebyrer for dialog per telefon eller e-post i byggesaker på kr 1 400 og gebyr for papirbaserte byggesøknader på kr 1 500. Videre foreslås nye gebyrer innen utslipp, forurensning og miljøforvaltning, med satser fra kr 500 til kr 25 000 avhengig av sakstype og omfang.

Flere byggesaks- og oppmålingsgebyrer foreslås samtidig økt utover ordinær prisvekst. Dette gjelder særlig saker som krever omfattende saksbehandling, dispensasjonsvurderinger eller politisk behandling. Kommunedirektøren vurderer at disse gebyrene over tid har hatt en kostnadsdekning som ikke står i forhold til ressursbruken, og at justeringene derfor er nødvendige for å opprettholde en forsvarlig finansiering av tjenestene.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Økning
Skorstein, trappeheis, slukbytter og hulltaking i brannskille	kr 2 639,00	kr 4 800,00	81,9 %
Nedgravde avfallscontainere, energibrønnpark mv.	kr 7 897,00	kr 11 000,00	39,3 %
Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning	kr 4 740,00	kr 6 500,00	37,1 %
Mangelbrev	kr 2 639,00	kr 3 500,00	32,6 %
Midlertidige tiltak etter pbl. § 20-4 c	kr 5 268,00	kr 6 700,00	27,2 %
Industri-/næringsbygg og landbruksbygg	kr 19 727,00	kr 25 000,00	26,7 %
Andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver	kr 5 925,00	kr 7 500,00	26,6 %
Riving mv. bygninger, konstruksjoner og anlegg	kr 6 583,00	kr 8 300,00	26,1 %
Innhegning mot vei (støyskjerm, gjerder, voller, murer mv.)	kr 3 954,00	kr 4 900,00	23,9 %
Parkeringsplass	kr 5 268,00	kr 6 500,00	23,4 %
Sanitærinstallasjoner mv.	kr 5 268,00	kr 6 500,00	23,4 %
Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt	kr 5 925,00	kr 7 200,00	21,5 %
Fasadeendring på bygg, konstruksjon eller anlegg	kr 3 943,00	kr 4 600,00	16,7 %
Dispensasjon fra arealplan (administrativ behandling)	kr 17 259,00	kr 20 000,00	15,9 %
Dispensasjon fra annet enn arealplan (administrativ behandling)	kr 17 259,00	kr 20 000,00	15,9 %
Dispensasjon som krever politisk behandling	kr 21 073,00	kr 24 000,00	13,9 %
Lokal godkjenning av foretak inkl. ansvarsrett	kr 3 954,00	kr 4 500,00	13,8 %
Kontor- og forretningsbygg	kr 19 727,00	kr 22 000,00	11,5 %
Anlegg av vei	kr 5 268,00	kr 5 800,00	10,1 %
Landingsplass	kr 118 337,00	kr 130 000,00	9,9 %
Garasje, uthus, naust mv. til bolig og fritidsbolig	kr 7 897,00	kr 8 500,00	7,6 %
Anneks til bolig og fritidsbolig	kr 7 897,00	kr 8 500,00	7,6 %
Gebyr for medgått tid i bygge- og delesaker	kr 1 314,00	kr 1 400,00	6,5 %
Oppdeling av bruksenheter i bolig mv.	kr 9 212,00	kr 9 800,00	6,4 %

For avløps- og slamtjenestene foreslås også gebyrøkninger utover forventet prisvekst. Avløpsgebyret foreslås økt med 5,0 prosent, mens gebyrene for slamtømming foreslås økt med mellom 6,3 og 7,8 prosent avhengig av abonnementstype. Endringene følger av oppdaterte selvkostkalkyler og økte drifts- og kapitalkostnader innen tjenesteområdene.

Område	Økning
Avløpsgebyr	+5,0 %
Slamtømming	+6,3 til +7,8 %

Vanngebyret foreslås holdt uendret i forhold til 2026-prisene.

Kommunedirektøren legger til grunn at gebyrøkningene er nødvendige for å sikre at selvkostområdene finansieres i tråd med gjeldende regelverk, samtidig som brukerne fortsatt betaler en andel som står i rimelig forhold til kommunens faktiske kostnader ved tjenesteproduksjonen. Samlet bidrar endringene til å styrke kommunens inntektsgrunnlag og redusere behovet for finansiering gjennom frie inntekter.

C-2) Forslag til gebyrer Kultur og idrett

Som følge av kommunens økonomiske situasjon foreslås det enkelte justeringer både på tilskudds- og inntektssiden innen kultur- og idrettsområdet.

Innen kultur og idrett foreslås samlede tilskudd redusert fra om lag 3,49 mill. kroner i 2026 til 3,08 mill. kroner i 2027. Dette tilsvarer en reduksjon på om lag 0,4 mill. kroner (11,6 prosent). Den største enkeltendringen er at tilskuddet til bygdebokprosjektet avsluttes, samtidig som enkelte søknadsbaserte ordninger og kommunale tilskudd justeres. Samtidig videreføres flere av de viktigste avtalefestede ordningene, herunder tilskudd til Kystmuseet, turistinformasjon og Hitrahallen.

Det foreslås videre enkelte justeringer i brukerbetalingene for kommunale kultur- og fritidstilbud. Ved Hitra kino anbefales billettprisene justert for første gang på flere år. Hitra kino har i dag et lavt prisnivå sammenlignet med andre kinoer i regionen. Prisjusteringen er beregnet å gi om lag 66 000 kroner i økte årlige billettinntekter og vurderes som nødvendig for å sikre en økonomisk bærekraftig drift av tilbudet.

Det foreslås videre en moderat justering av billettprisene for svømmehallen. Svømmehallen har hatt begrensede prisøkninger over flere år, samtidig som kostnadene har økt. Hitrahallen SA viser til et underskudd på om lag 96 000 kroner hittil i år. Etter prisjusteringen vil Hitra svømmehall fortsatt ha et av de rimeligste tilbudene i regionen, samtidig som inntektsgrunnlaget styrkes. Dette påvirker imidlertid ikke kommunens inntekter da det er Hitrahallen som mottar disse.

Område	Sats 2026	Sats 2027	Økning
Kinobillett barn	Kr 78	Kr 90	+15 %
Kinobillett honnør	Kr 78	Kr 110	+41 %
Kinobillett student	Kr 75	Kr 110	+47 %
Kinobillett voksen	Kr 110	Kr 130	+18 %
Svømmehall barn	Kr 44	Kr 49	+11 %
Svømmehall familie	Kr 151	Kr 179	+19 %
Svømmehall honnør/student	Kr 59	Kr 65	+10 %
Svømmehall voksen	Kr 76	Kr 85	+12 %

C-3) Forslag til gebyrer innen gravplassmyndigheten

I forbindelse med overtakelse av gravplassmyndighet innføres det noen nye gebyrer i Hitra kommunes gebyrforslag. Dette er årlig festeavgift på gravsted og engangsavgift på navnet minnelund. Det foreslås imidlertid ingen økning av disse fra 2026 til 2027.

D) Vedlikehold og oppgradering av kommunale bygg

Kommunedirektøren har gjennomgått vedlikeholds- og investeringsbehovene i kommunens bygningsmasse for perioden 2027-2031. Kartleggingen viser et samlet behov på om lag 24,9 mill. kroner, fordelt på 8,1 mill. kroner i investeringer og 16,9 mill. kroner i vedlikeholdstiltak.

De største investeringstiltakene er knyttet til energireduserende tiltak ved blant annet Hitra Helsetun, rådhuset, Barman oppvekstsenter og Knarrlagsund oppvekstsenter. Flere av investeringene er vurdert å kunne bidra til redusert energiforbruk og lavere driftskostnader over tid.

Kartleggingen viser samtidig at det er et betydelig akkumulert vedlikeholdsbehov i kommunens bygg. Særlig gjelder dette utvendig vedlikehold og malingsarbeider, som alene utgjør en vesentlig del av det samlede vedlikeholdsetterslepet. Kommunedirektøren vurderer at det er viktig å opprettholde et minimumsnivå på vedlikeholdsinnsatsen for å unngå verdiforringelse av kommunens eiendommer og mer kostnadskrevende tiltak på sikt.

Gjennomgangen av kommunens bygningsmasse viser et betydelig vedlikeholds- og oppgraderingsbehov. Kommunedirektøren vurderer at det fortsatt er nødvendig å prioritere forebyggende vedlikehold for å unngå større framtidige investeringer og verdiforringelse av kommunale eiendommer. Tilgjengelige økonomiske rammer gjør imidlertid at tiltakene må prioriteres og gjennomføres gradvis i planperioden.

Det bør også vurderes særskilt om det kan brukes noe av ubundne investeringsfond for oppgraderinger og tiltak som er ansett som investeringer i stedet for låneopptak.

Se vedlagte presentasjon gitt til formannskapet tidligere i høst om behovene og konkrete summer.

E) Nye søknader om tilskudd

E-1) Søknad fra Aunøyas venner om innkjøp av kompakttraktor.
Det søkes om et kommunalt tilskudd på 60 000 kroner til anskaffelse av en kompakttraktor.

Aunøya er et statlig sikret friluftsområde hvor foreningen gjennom mange år har utført omfattende frivillig arbeid knyttet til skjøtsel, vedlikehold og tilrettelegging. Det framgår av søknaden at foreningen årlig bidrar med om lag 700 dugnadstimer, med en beregnet verdi på over 200 000 kroner per år. Arbeidet omfatter blant annet vedlikehold av stier, kulturlandskap, bygninger, brygger, båter og friluftsanlegg.

Kommunedirektøren vurderer at den frivillige innsatsen representerer en betydelig verdi for kommunen og allmennheten. Samtidig må søknaden vurderes opp mot kommunens samlede økonomiske situasjon og øvrige prioriteringer i handlings- og økonomiplanen. Det er foreløpig ikke tatt høyde for å innvilge søknaden og dette må i så fall finansieres via fond.

Stiftelsen Aunøya mottar i dag kr 100 000 i årlig driftstilskudd for sitt arbeid på Aunøya.

Se vedlegg for komplett søknad.

E-2) Søknad om støtte til Marenspelet 2027

Marenspelet er et betydelig kultur- og frivillighetsprosjekt med forankring i lokal historie og kulturarv. Ved gjennomføringen i 2025 deltok rundt 135 frivillige og profesjonelle aktører, og forestillingene samlet nærmere 1 000 publikummere. Produksjonen har også bidratt til kompetansebygging innen teater- og kulturfeltet, samt styrket samarbeidet mellom profesjonelle kulturutøvere og lokale frivillige.

For 2027 er det planlagt videreutvikling av spelet, blant annet knyttet til arbeidet med Nasjonaljubileet 2030. Prosjektet legger særlig vekt på temaene tilhørighet, frivillighet, lokal identitet og kulturformidling. Kommunedirektøren vurderer at Marenspelet representerer et viktig kulturtiltak for Hitra og regionen, men at søknaden samtidig må vurderes opp mot kommunens økonomiske handlingsrom og øvrige prioriteringer innen kulturfeltet.

Se vedlegg for komplett søknad.

Det er foreløpig ikke tatt høyde for å innvilge søknadene og dette må i så fall finansieres via fond.

Fondsbruk, fondsreserver og prioritert bruk av fondene

Kommunen har ved inngangen til planperioden betydelige fondsreserver, men store deler av disse er knyttet til bestemte formål eller tidligere politiske vedtak. Oversikten viser blant annet at disposisjonsfondene samlet utgjør om lag 46,1 mill. kroner, mens ubundne investeringsfond utgjør om lag 89,4 mill. kroner. Flere av fondene er øremerket konkrete satsinger og tiltak, herunder bolig- og utviklingsformål, næringsutvikling, infrastruktur, idrett og kommunale investeringer.

Samtidig viser oversikten over tidligere politiske vedtak at det allerede er disponert betydelige fondsmidler til ulike tiltak og satsinger. Dette reduserer kommunens reelle handlingsrom ved framtidige salderinger. Kommunedirektøren vurderer derfor at bruk av fond i hovedsak bør benyttes til engangstiltak, omstillingstiltak eller tidsbegrensede utfordringer, og ikke til varig finansiering av løpende drift.

I vedlagte oversikt over ubundne driftsfond (46,1 mill. kroner) har kommunedirektøren lagt inn en anbefalt prioritetsrekkefølge for saldering av budsjettet. Dette vil trolig ikke bli aktuelt før etter regnskapsåret 2027.

Som hovedprinsipp anbefaler kommunedirektøren at det ordinære disposisjonsfondet for ulike formål benyttes først ved behov for saldering. Dette fondet er kommunens mest generelle reservefond og har per november 2026 en saldo på om lag 22,9 mill. kroner. Fondet er historisk benyttet til saldering, tilskudd og andre politiske prioriteringer, og vurderes som det mest hensiktsmessige fondet å benytte dersom det oppstår behov for å dekke midlertidige ubalanser i driftsbudsjettet.

Fond som er avsatt til særskilte formål, herunder vedlikehold av kommunal eiendom, opplevelseskortet, kulturminner, idrett og friluftsliv, næringsutvikling, bredbåndsutbygging, fergeforbindelse Hitra-Aure og ulike havbruksfondsrelaterte tiltak, foreslås i hovedsak prioritert lavere ved saldering. Disse fondene er opprettet gjennom egne politiske vedtak og representerer tidligere prioriteringer som fortsatt vurderes å ha verdi for kommunen.

De fondene som prioriteres sist er tilskuddsmidler til ny aktivitetshall og infrastruktur mobil og bredbånd. Førstnevnte med bakgrunn i at dette er midler vi er pliktig til å yte (kr 1 500 000 årlig), og om det tas midler fra dette fondet så må det dekkes inn via ordinære driftsmidler. Fondet infrastuktur mobil og bredbånd er tilskudd for utbygging og dette er midler som er lovet bort i 2027.

Utfordringen her er at vi etter 2027 kan komme i en situasjon hvor vi saldere fra mange av disse fondene for å dekke inn budsjettert merforbruk. Når disse er tømt og vi fortsatt mangler midler for inndekning vil si det samme som at vi er «konkurs» og da er vegen til ROBEK kort.

Kommunedirektøren vil derfor anbefale at samtlige av disse fondene står urørt inntil videre. Dvs. at kommende søknader til f.eks. næringsfondet og grendamiddelfondet avslås inntil videre pga. den økonomiske situasjonen.

Se vedlegg for en oversikt over våre ubundne drifts- og investeringsfond med saldoer og prioriteringsrekkefølge.

Økonomisk bærekraft på lang sikt

Begrunnelsen for at kommunedirektøren foreslår å utsette investeringsprosjekter innen barnehage og demensomsorg er blant annet nivået på disposisjonsfondet. Uten tiltak som styrker kommunens økonomi vil disposisjonsfondet reduseres til et svært lavt nivå, og i 2027 er fondet beregnet til kun om lag 0,6 % av driftsinntektene og i 2029 til 0,5% av driftsinntektene.
I kommunedirektørens forslag til HØP 2027-2030 er det forutsatt et lavt investeringsnivå, der den årlige gjeldsnedbetalingen er høyere enn nye låneopptak. Dette vil redusere gjeldsveksten. Det forutsettes også et nedtrekk i drift på minimum kr 15 mill. i 2027 med varig effekt.

<u>Langsiktige beregninger</u>
Utvidelse av eiendomsskatten i 2028 til å omfatte bolig-, fritids- og næringseiendommer vil kunne styrke driftsresultatet sammen med lavt investeringsnivå og redusert gjeldsvekst. Disse to til sammen vil bidra til gradvis å bygge opp disposisjonsfondet igjen.
Dette vil kunne gi et økonomisk handlingsrom som gjør det mulig å gjennomføre de utsatte investeringene en gang i perioden 2032 – 2034.

Kommunedirektøren har estimert og fremskrevet det økonomiske handlingsrommet til å gjelde en 8-års periode. Framskrivingene er beheftet med usikkerhet.
Sentrale forutsetninger er utviklingen i renter, lønns- og prisvekst, statlige rammeoverføringer og inntekter fra havbruksfondet. I beregningene er det lagt til grunn følgende:

- *havbruksfondsinntekter på 30 mill. kroner årlig i perioden 2031-2034 (kun produksjonsavgift)*
- *vekst på 5% årlig i rammetilskudd og skatt (basert på historisk vekst)*
- *effekt av utvidelse av eiendomsskatt, til maks sats 4 promille på boliger og fritidsboliger fra 2031.*
- *gjennomsnittsrente på 4,75% i hele perioden 2031-2034*
- *deflator (lønns- og prisvekst) på 3,5%.*
- *årlige investeringer i perioden 2031-2034 på kr 40 mill. hvert år, fordelt kr 12,5 mill. til ordinære investeringer, kr 7,5 mill. til VAR-området og kr 20 mill. i startlån.*

Resultatene må derfor betraktes som scenarioer basert på dagens kunnskap og forutsetninger. Vi får da følgende tall for handlingsregler:

Utvikling i nominelle kroner og økonomiske indikatorer. BEREGNING uten VAR	HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2027-2030						Estimat 2031-2034			
I hele tusen	B2027	B2028	B2029	B2030		Vedtatt handlingsregler	B2031	B2032	B2033	B2034
Frie inntekter	581 300	650 280	664 763	726 949			735 399	765 795	797 710	831 222
Renter og avdrag ekskl. VAR	91 402	88 492	86 135	83 838			79 329	76 337	75 253	73 337
Renter og avdrag ekskl. VAR i % av frie inntekter	15,7%	13,6%	13,0%	11,5%	<=	10,0%	10,8%	10,0%	9,4%	8,8%
Sum driftsinntekter i kr.	781 373	851 671	866 173	928 851			945 301	975 697	1 007 613	1 041 125
Sum driftsinntekter i kr. ekskl. VAR	730 296	799 537	814 340	876 646			893 101	923 497	955 413	988 925
Netto driftsresultat i kr. ekskl. VAR	-41 136	5 827	-7 516	28 958			18 908	23 613	26 965	31 780
Netto Driftsresultat i % av driftsinntekter, ekskl. VAR	-5,6%	0,7%	-0,9%	3,3%	>=	1,0%	2,1%	2,6%	2,8%	3,2%
Totale Disposisjonsfond i kr.	4 856	11 355	4 498	34 112			53 019	76 632	103 597	135 377
Totale Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	0,6%	1,3%	0,5%	3,7%	>=	15,0%	5,6%	7,9%	10,3%	13,0%
Langsiktig gjeld	1 535 849	1 531 943	1 532 527	1 526 914			1 508 811	1 490 840	1 472 960	1 455 133
av dette: "gjeld som belaster driftsregnskapet"	775 703	757 896	732 671	728 198			742 850	720 036	698 134	677 109
Gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter	106,2%	94,8%	90,0%	83,1%	<=	75,0%	83,2%	78,0%	73,1%	68,5%

Tabellen over viser et mulig utviklingsløp der kommunen gjennom flere år med begrensede investeringer, redusert låneopptak og økte inntekter fra eiendomsskatt bygger opp økonomisk handlingsrom.
Dette bidrar til å styrke disposisjonsfondet, redusere gjeldsbelastningen og legge til rette for investeringer innen barnehage og demensomsorg. Samtidig illustrerer den at kommunen uten de nødvendige tiltakene vil ha et svært begrenset disposisjonsfond i slutten av økonomiplanperioden 2027-2030.

Med disse tiltakene og forutsetningene er det mulig å avsette til fond igjen fra 2030 og videre i årene 2031-2034.

Konsekvenser for handlingsreglene

År 2034 – slutten av perioden:
Renter og avdrag i % av frie inntekter, 8,8% = Handlingsregel ok
Netto driftsresultat i % av sum driftsinntekter (ekskl. VAR), 3,2% = Handlingsregel ok
Totale disposisjonsfond i % av sum driftsinntekter, 13,0% = Handlingsregel brutt
Gjeld som belaster drift i % av sum driftsinntekter, 68,5% = Handlingsregel ok

Konklusjon: ***den langsiktige økonomiske utviklingen snur i positiv retning som følge av tiltakene.***

Konsekvens av nye investeringer i 2031 og 2032, hhv. kr 75 mill. hver av årene:

Samme forutsetninger som ovenfor, i tillegg til at investeringene medfører kr 10 mill. i årlige andre driftskostnader.

Utvikling i nominelle kroner og økonomiske indikatorer. BEREGNING uten VAR		Revidert HØP 26-29	HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2027-2030				Gj.-snitt	Vedtatt handlingsregler		Estimat 2031-2034			
I hele tusen	Regnskap 2025	BUDSJETT 2026	B2027	B2028	B2029	B2030	2027-2030			B2031	B2032	B2033	B2034
Frie inntekter	513 018	588 724	581 300	650 280	664 763	726 949	655 823			735 399	765 795	797 710	831 222
Renter og avdrag ekskl. VAR	80 900	98 333	91 402	88 492	86 135	83 838	87 467			79 329	85 779	88 116	85 685
Renter og avdrag ekskl. VAR i % av frie inntekter	15,8%	16,7%	15,7%	13,6%	13,0%	11,5%	13,3%	<=	10,0%	10,8%	11,2%	11,0%	10,3%
Sum driftsinntekter i kr.	731 629	805 857	781 373	851 671	866 173	928 851	857 017			945 301	975 697	1 007 613	1 041 125
Sum driftsinntekter i kr. ekskl. VAR	679 749	767 139	730 296	799 537	814 340	876 646	805 205			893 101	923 497	955 413	988 925
Netto driftsresultat i kr. ekskl. VAR	-73 638	-6 443	-41 136	5 827	-7 516	28 958	-3 467			18 908	4 170	4 102	9 432
Netto Driftsresultat i % av driftsinntekter, ekskl. VAR	-10,8%	-0,8%	-5,6%	0,7%	-0,9%	3,3%	-0,4%	>=	1,0%	2,1%	0,5%	0,4%	1,0%
Totale Disposisjonsfond i kr.	51 739	44 845	4 856	11 355	4 498	34 112				53 019	57 190	61 292	70 724
Totale Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	7,1%	5,6%	0,6%	1,3%	0,5%	3,7%		>=	15,0%	5,6%	5,9%	6,1%	6,8%
Langsiktig gjeld	1 500 185	1 555 317	1 535 849	1 531 943	1 532 527	1 526 914	1 531 808			1 583 811	1 637 840	1 614 080	1 590 608
av dette: "gjeld som belaster driftsregnskapet"	676 272	779 000	775 703	757 896	732 671	728 198	748 617			817 850	867 036	839 254	812 584
Gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter	99,5%	96,7%	106,2%	94,8%	90,0%	83,1%	93,0%	<=	75,0%	91,6%	93,9%	87,8%	82,2%

<u>Konsekvenser for handlingsreglene</u>

År 2034 – slutten av perioden:
Renter og avdrag i % av frie inntekter, 10,3% = Handlingsregel brutt
Netto driftsresultat i % av sum driftsinntekter (ekskl. VAR), 1,0% = Handlingsregel ok
Totale disposisjonsfond i % av sum driftsinntekter, 6,8% = Handlingsregel brutt
Gjeld som belaster drift i % av sum driftsinntekter, 82,2% = Handlingsregel brutt

Konklusjon: den langsiktige økonomiske utviklingen snur i positiv retning, men større investeringer i 2031 og 2032 vil redusere tempoet i fondsoppbyggingen.

Samlet vurdering

Kommunedirektøren vurderer at handlings- og økonomiplanen representerer en nødvendig kursendring for kommunen.

Det foreslåtte omstillingsarbeidet, utsettelsen av ny demensavdeling og innføringen av eiendomsskatt må ses som deler av en helhetlig strategi for å:

- styrke økonomisk bærekraft
- redusere risiko
- bygge opp disposisjonsfondet
- begrense gjeldsveksten
- sikre fortsatt gode tjenester til innbyggerne

Kommunedirektøren anbefaler derfor at forslaget til handlings- og økonomiplan 2027-2030 legges ut til offentlig ettersyn.